

zobrazować to prostym przykładem: Czy jakiegokolwiek dziecko powiedziało pierwsze słowo szybciej, ponieważ rodzice obiecali mu nowego misia? Oczywiście, że nie. Dziecko rozwija się dla siebie. Opiekunowie nie mają nawet takiego pomysłu, aby w pewnym sensie przekupywać dziecko na tym etapie. Niestety im dziecko starsze, tym rodzice częściej zaczynają próbować wywierać na nim wpływy i na prowadzenie wysuwa się motywacja zewnętrzna („Jak posprzątasz zabawki, to będziesz mógł obejrzeć bajkę”, „Jeśli będziesz grzeczna w przedszkolu, to pójdziemy na lody”). Oczywiście bardzo wiele zależy od sposobu w jaki rodzice wychowują swoje dzieci.

Motywacja wewnętrzna opiera się na 3 filarach:

1. autonomia, czyli poczucie wpływu na własne życie – każdy z nas dużo chętniej angażuje się w czynności i zajęcia, które wybrał samodzielnie.
2. mistrzostwo, czyli ciągłe doskonalenie się – najlepiej uczymy się wykorzystując posiadane już umiejętności.
3. poczucie celu, czyli sprawczość – każdy chce wiedzieć i czuć, że jego praca jest ważna, że ma sens, że wpływa na otoczenie.

Rozwijanie u dzieci motywacji wewnętrznej, nie powinno być tylko zadaniem rodziców, ale również szkoły. Obecnie, szkoły motywują głównie zewnętrznymi (oceny, punkty, naklejki, uśmiechnięte lub smutne buzie). Rozwojowi motywacji wewnętrznej sprzyjają dobre relacje międzyludzkie. Placówki powinny tworzyć bezpieczną, pełną akceptacji i szacunku przestrzeń, w której można otwarcie wyrażać swoje zdanie, mówić o uczuciach swoich i innych. Szkoła powinna być miejscem, w którym uczeń przygotowuje się do życia poza szkolnymi murami. Miejscem, w którym ma szansę jednocześnie rozwinąć motywację wewnętrzną, zbudować wiarę we własne możliwości, zdobyć solidną wiedzę, kompetencje społeczne i emocjonalne.

3. Jak motywować bez nagród i kar

Pochwały i nagrody są tak powszechne w wychowaniu i edukacji, że często nie można nawet wyobrazić sobie innego modelu postępowania. Jednak kiedy pozwolimy sobie na refleksję, to zobaczymy, że dziecko, które wykonuje jakieś działania tylko wtedy, gdy jest chwalone (i analogicznie: powstrzymuje się od jakichś działań tylko z obawy przed karą), nie działa autonomicznie, z pełną odpowiedzialnością, ale reaguje na bodźce zewnętrzne. Mówimy wtedy o motywacji zewnętrznej, która jest uwarunkowana nagrodami lub karami, bez nich nie istnieje.

Przykład:

I tak np. bardzo uzdolniona muzycznie dziewczynka będzie grać na instrumencie i śpiewać, ale nie włoży wysiłku w rozwój swego talentu, jeśli nie będzie stale wzmacniany komunikat ze strony rodziców i nauczycieli. A w innym przypadku skonfliktowane rodzeństwo nie będzie stosować rękoczynów tylko w obecności tego, kto może ukarać, jednak w sytuacji sam na sam, będzie to stały sposób działania. Wiedzą, że tego nie powinni robić, ale nie wiedzą, dlaczego i jak można inaczej albo nie chcą inaczej.

Recepta:

Rozwiązaniem jest motywowanie bez nagród i kar, stawianie na nieustający dialog. Dla uzdolnionej muzycznie dziewczynki komunikaty: *Widzę, że sprawia Ci przyjemność granie i śpiewanie. Widzę, że jesteś zadowolona z tego występu!* – pozwolą poczuć się autorem sukcesu, mieć satysfakcję ze swojego działania. Inaczej, gdy komunikat brzmi: *Jestem z Ciebie dumna! Udało Ci się świetnie zagrać!* Podobnie rzecz ma się ze wspomnianym rodzeństwem. Podejmowanie rozmów o przyczynach konfliktów, możliwościach innego reagowania i wspierania empatii spowoduje, że dzieci nie tylko zrozumieją przyczyny i zaczną ich unikać, ale także nauczą się zachowań, które będą stałe na całe życie.